

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА
ТИЧИНИ
НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ «КОНСОНАНС РУХУ ТА ДУШІ»
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГРОМАДСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ «УКРАЇНСЬКА СПІЛКА» (ТУРЕЧЧИНА)
ГРУЗИНСЬКИЙ ХОРЕОГРАФІЧНИЙ ЦЕНТР,
ТОВАРИСТВО З РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ТА ТУРИЗМУ (ГРУЗІЯ),
JUGENDZENTRUM SCHWELM (МОЛОДІЖНИЙ ЦЕНТР У ШВЕЛЬМІ),
ТЕАТР ПЕДРА II (БРАЗИЛІЯ)

МАТЕРІАЛИ

X Міжнародної науково-практичної конференції СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ

30 березня 2023 р.

м. Умань
ВПЦ «Візаві»
2023

Редакційна колегія

ТЕРЕШКО Інна Григорівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри хореографії та художньої культури, в.о. декана факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, *гол. ред.*;

БИКОВА Ольга Вікторівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, *заст. гол. ред.*;

СИЗОНЕНКО Вікторія Анатоліївна – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, *відпов. ред.*

Рецензенти:

АНДРОЩУК Людмила Михайлівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка

МАРТИНЕНКО Олена Володимирівна – заслужений працівник культури України, кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри теорії та методики навчання мистецьких дисциплін Бердянського державного педагогічного університету

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету мистецтв
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 12 від 28 квітня 2023 року)*

Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (м. Умань, 30 березня 2023 р.) / ред. кол. : І. Г. Терешко (гол. ред.), О. В. Бикова, В. А. Сизоненко (відповід. ред). Умань, ВПЦ «Візаві», 2023. 140 с.

До збірника увійшли матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти».

У матеріалах конференції розглядаються такі проблеми: «Актуальні проблеми навчання та виховання засобами мистецтва», «Теоретичні та методологічні аспекти формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії», «Сучасні стратегії підготовки майбутнього вчителя хореографії», «Інтеграція мистецтв в системі хореографічної освіти», «Мистецтво як засіб підтримки під час війни».

Науковий збірник призначений для усіх, хто цікавиться проблемами розвитку та вдосконалення хореографічної освіти.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, цитат власних імен та інших відомостей.

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст публікацій та може не поділяти думку автора.

Зміст

Алаєв М. М. <i>Хореографічна культура народного танцю в Україні XXI ст.....</i>	6
Бажаров О. В. <i>Історія виникнення та розвитку грецького танцю.....</i>	10
Бикова О. В. <i>Збереження і оновлення традицій української народної культури за часи занепаду.....</i>	16
Бортник К. В. <i>Популяризація українського танцювального мистецтва в умовах воєнного часу (на прикладі гастрольної діяльності театру танцю «Заповіт»).....</i>	21
Діброва В. М. <i>Вплив української народної хореографії на естетичний розвиток підростаючого покоління.....</i>	25
Долинна М. О. <i>Застосування техніки імпровізації у роботі з хореографічним колективом.....</i>	29
Заєць С. С. <i>Формування екокультури особистості засобами творчих проєктів у підготовці вчителя хореографії.....</i>	34
Когут Н. С. <i>Проблема постановки хореографічної композиції на екологічну тематику.....</i>	42
Колногузенко Б. М. <i>Методологічні основи навчальної та виховної роботи у дитячому хореографічному колективі.....</i>	45
Лавриненко С. О. <i>Актуальні проблеми підготовки хореографів під час навчання в ЗВО.....</i>	50
Люблінська І. О., Благова Т. О. <i>Використання хореографії, як методу впливу на фізичний стан людей з порушенням руху.....</i>	55
Макарчук Я. В. <i>Висвітлення теми радіаційного забруднення засобами хореографії.....</i>	60
Маркіна В. В. <i>Національне виховання студентської молоді засобами народно-сценічного танцю.....</i>	65
Мартиненко О. В. <i>Проблематика підготовки вчителем хореографії відносно проєкту Стандарту вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта.....</i>	70

Подгорінова А. Ю. <i>Формування балетмейстерської складової творчої індивідуальності майбутнього вчителя хореографії засобами креативного танцю</i>	76
Поночовна Д. В. <i>Тема збереження екології в сучасних хореографічних постановках</i>	80
Рубан В. В. <i>Сучасний танець та його методологічні можливості у контексті формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії на прикладі кейсу роботи зі студентами департаменту танцю і хореографії Стокгольмського університету мистецтв</i>	86
Сизоненко В. А. <i>Вінок як важлива складова українського народного костюма для хореографічних композицій</i>	92
Сліпченко І., Благова Т. О. <i>Специфіка розвитку координаційних здібностей дітей дошкільного віку</i>	98
Тандитна І. С. <i>Танцювальна школа Марти Грем та її роль в становленні хореографічної освіти</i>	102
Тараненко Ю. П. <i>Підготовка майбутніх фахівців хореографії в умовах зміненої реальності</i>	107
Терешко І. Г. <i>Великодні танки Черкащини у фольклорно-етнографічних дослідженнях вчених XIX-XXI ст</i>	111
Тіщенко О. М., Ковалівська О. І. <i>Танцювальна освіта як складова професійної освіти майбутнього вчителя хореографії</i>	115
Федорова М. І., Харченко І. М. <i>Інтеграція музики і хореографії як засіб формування естетичного розвитку у дітей</i>	120
Чернявська О. В. <i>Мистецтво як соціальний рятівник під час війни</i>	123
Шпак І. О. <i>Український народний танець в системі професійного розвитку студентів-хореографів</i>	129
Юркевич К. Ю. <i>Розвиток танцювального мистецтва від канонічної хореографії до сучасної за особистим відчуттям</i>	134

Для перегляду пленарного засідання конференції перейдіть на посилання за допомогою зчитувача QR-коду на Вашому смартфоні

ФОРМУВАННЯ БАЛЕТМЕЙСТЕРСЬКОЇ СКЛАДОВОЇ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІЇ ЗАСОБАМИ КРЕАТИВНОГО ТАНЦЮ

*Подгорінова А. Ю., викладачка кафедри
хореографії та художньої культури
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини*

©Подгорінова А. Ю., 2023

У період війни на території України питання усвідомлення національної ідентичності, відстоювання і збереження власних традицій та розвиток української освіти і культури на всіх рівнях є особливо актуальним.

Фахова підготовка майбутніх учителів хореографії – комплексний процес, який, на нашу думку, передбачає формування творчої індивідуальності здобувачів вищої освіти. Розглядаємо творчу індивідуальність як комплексне явище, що має виконавську, балетмейстерську та педагогічну складові.

В українській науці знайшли відображення творча індивідуальність вчителя (О. Заболотська, Л. Мільто, О. Отич та ін.), фахова підготовка майбутнього вчителя хореографії (Л. Андрощук, Т. Благова, О. Таранцева та ін.), інноваційні техніки танцювально-рухового та імпровізаційного характеру (С. Ліпінська, О. Маншилін, Л. Мова та ін.). Однак формування балет-

мейстерської складової творчої індивідуальності майбутнього вчителя хореографії засобами креативного танцю потребує більш детального вивчення.

Балетмейстерська діяльність у дослідженні О. Пархоменка визначається як процес творення, постановки, виконання хореографічного твору, який вимагає від майбутнього вчителя хореографії розвинутого образного мислення, творчої уяви, комунікативних та організаторських здібностей, виконавських, педагогічних і репетиційно-постановчих умінь [3, с. 5].

Також науковець виокремив такі педагогічні умови формування балетмейстерських умінь майбутніх учителів хореографії:

- формування у студентів мотивації до балетмейстерської діяльності;
- інформаційне забезпечення процесу формування балетмейстерських умінь;

- забезпечення виконавської підготовки майбутнього балетмейстера;

- організація художньо-творчої діяльності студентів у процесі створення хореографічної композиції [3, с. 15].

Погоджуючись із автором, пропонуємо також звернути увагу на креативне середовище, як ще одну умову формування балетмейстерської складової творчої індивідуальності майбутнього вчителя хореографії.

У рамках діяльності навчально-практичної лабораторії «Консонанс руху та душі» Регіонального науково-творчого центру мистецької освіти та художньої майстерності факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини здійснюється апробація розвиваючої програми «Розвиток спонтанного креативного танцю» (авторка – А. Подгорінова) на заняттях із майбутніми педагогами-хореографами.

Така діяльність, на нашу думку, формує креативне середовище, а також допомагає долати різноманітні труднощі: спричинений війною стресовий стан, фізичну та психологічну втому, страх перед сценічною, педагогічною та балетмейстерською діяльністю, неможливість імпровізувати, заблокованість спонтанного

креативного танцю, котрий існує від природи у кожній людині тощо [1].

Програма побудована на основі Лабан-аналізу і танцювально-рухових технік із авторського курсу «Психотерапія методом танцювально-рухової терапії: цілісний підхід» засновниці Української асоціації танцювально-рухової терапії С. Ліпінської.

Передбачено 10 занять, спрямованих на усвідомлення власного тіла, пошук творчих ідей та втілення їх у русі:

1) *«Розвиток у танцівника довіри до власного тіла»* (налагодження контакту в групі, активне слухання власного тіла, відчуття кожної окремої його частини та гармонізація їх у цілісному русі);

2) *«Основи розуміння простору у танці, поняття про кордони»* (розуміння власних та чужих кордонів і застосуванням цих знань на практиці у процесі виконання танцю);

3) *«Значення групової взаємодії у процесі постановки та виконання танців»* (налагодження взаємодії у групі та усвідомлення важливості творчої співпраці у процесі колективної постановки та виконання танців);

4) *«Виконання сольного танцю: вид простору, рівень та швидкість»* (різні варіанти переміщення у просторі під час виконання сольного танцю із зосередженням

уваги на емоційному наповненні композиції);

5) *«Відчуття цілісності тіла через зв'язаності»* (усвідомлення цілісності тіла через зв'язаності та дихання);

6) *«Категорії часу та ваги у танці»* (різні варіанти застосування категорій часу та ваги у процесі виконання хореографічних композицій);

7) *«Форми тіла»* (ознайомлення із формами тіла (за Р. Лабаном), зміна форм тіла у танці, залежно від художнього образу);

8) *«Дослідження Лабан-категорій та їх застосування у колективному танці»* (ретельне дослідження простору, потоку, часу, ваги із зосередженням уваги на емоційних та тілесних відчуттях);

9) *«Ресурси хореографа, або звідки береться натхнення?»* (накопичення ресурсів у спонтанному креативному танці);

10) *«Гармонізація думок, емоцій та тіла студента-хореографа у спонтанному креативному танці»* (інтеграція усіх етапів розвиваючої програми) [1].

У процесі проведення таких занять застосовуються методи усвідомленого руху, вільного руху, Лабан-аналізу, імпровізації, спонтанної композиції та інші, які, власне, і є креативним танцем.

Вільний рух та креативний танець народжуються із внутріш-

нього імпульсу на основі глибокого саморозуміння, активного слухання власних фізичних та емоційних відчуттів та усвідомленого дихання.

Важливість дихання описує у своїй праці Л. Мова, зазначаючи, що звичайне зв'язне природне дихання, використовуючи фізіологічні механізми, дає людині можливість відчувати потік життя в своєму тілі. Завдяки цьому, будь-яка людина може звільнити себе від непотрібного вантажу, який викликаний «завмиранням», поживити свій внутрішній простір, активувати внутрішні енергії, наповнити його новими смислами, знайти цілісність [2, с. 166].

Авторка вказує також на те, що у процесі танцю свідомість має самовираження, і виносить на поверхню, робить явними якість і специфіку конфліктів особистості, її характерологічні особливості. Різні категорії руху – простір, час, вага, плин – є метафорами основних життєвих тем особистості [2, с. 162].

Такі заняття супроводжуються зміною емоцій, допомагають учасникам не лише винести на поверхню, а й «протанцювати» свій стан та у моменті його проживання створити власний неповторний креативний танець.

Після кожної вправи під час рефлексії учасники діляться своїми враженнями та характеризують свій

стан позитивними змінами, порівняно із початком заняття (наприклад, були втомлені – стали бадьорі, були схвильовані – стали спокійні, були голодні – стали щасливі і забули про голод, змістивши фокус уваги на рух, були тривожні – стали розслаблені і т. д.).

Таким чином, запропонована програма має ознайомлюючий характер та не вичерпує усіх проблем студентів-хореографів, адже можуть залишатися певні блоки у вираженні емоцій та власної індивідуальності у танці, що потребує тривалої роботи в цьому напрямку. Однак до учасників прийшло розуміння власного тіла, їм вдалося дещо гармонізувати думки,

емоції та тіло. Група стала більш дружньою, адже вийшло налагодити взаємодію в русі, тілесно. Більшість майбутніх учителів хореографії змогли навчитися виражати себе у колективному спонтанному танці. Головне – навчитися слухати і розуміти своє тіло, беручи з нього надзвичайну енергію для формування власної творчої індивідуальності [1].

З огляду на вищезазначене, доцільно у подальших працях дослідити формування творчої індивідуальності майбутнього учителя хореографії через колективну творчу балетмейстерську діяльність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Криворотенко А. Ю. Розвиток спонтанного танцю у контексті формування творчої індивідуальності майбутнього вчителя хореографії. *Кінезіологія танцю та техніко-естетичних видів спорту*: навч.-метод. посібник. Ч. III / за ред. О. А. Плахотнюка. Львів, 2019. С. 63-73. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/11090> (дата звернення 25.04.2023).
2. Мова Л. В. Малюнок, звук, спонтанний рух – особливості поєднання в арт-терапевтичному просторі (у програмі підвищення кваліфікації з арт-терапії держ. зразку). *Педагогічні науки*: збірник наукових праць. Випуск 133, 2017. С. 159-168. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/20119> (дата звернення 25.04.2023).
3. Пархоменко О. М. Формування балетмейстерських умінь майбутніх учителів хореографії у процесі фахової підготовки: автореф дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2016. 20 с.